

5. Дотримання нормативів максимальних навантажень учнів, їх діагностика і планування [3, с.179].

Обсяг домашніх завдань має бути розрахований таким чином, щоб витрати часу на їх виконання не перевищували допустимі норми. Однак і вчителі, й батьки знають, що ці пороги значно перевищені. Тому для багатьох учнів шкільне навчання характеризується погіршенням функціонального стану окремих систем організму, розвитком хронічної втоми, високий показник захворюваності. «У так званих «престижних» загальноосвітніх навчально-виховних закладах, де навчальне навантаження значно збільшене порівняно зі звичайними школами, рівень захворюваності дітей на гострі інфекційні хвороби (коклюш, дифтерія, краснуха, скарлатина, паротит) сягає 76 %, тоді як у звичайній школі він становить 44 %» [1, с. 247].

Щодо обсягу домашньої роботи, то вона має вкладатися у такі часові межі: «у 1 класі – до 1 год., у 2–3 класах – до 1,5 год., 4–5 – до 2 год., у 6–7 – до 2,5 год., у 8 – до 3 год., у 9–11 класах – до 4 год. Цей обсяг не повинен перевищувати третини зробленого на уроці у 1–7 класах і половини – у 8–11 класах. Напередодні вихідних і святкових днів домашніх завдань учням не задають. Домашнє завдання пропонують у той момент, коли воно природно впливає а процесу пізнавальної діяльності (в середині, наприкінці уроку), але не тоді, коли пролунав дзвінок» [2, с.209].

Україні важливо привчити школярів виконувати домашнє завдання самостійно. Якщо учневі важко впоратися з ним самому, старші можуть допомогти йому тільки навідинними запитаннями, нагадуваннями про подібну ситуацію в попередніх завданнях та ін. Обов'язок учителів і батьків – створити дитині належні умови (вона повинна мати вдома своє робоче місце, необхідні посібники) і привчити її виконувати завдання в день його отримання, напередодні термінів виконання, під час самостійної роботи дотримуватися певних педагогічних вимог. Виконання домашніх завдань у школах-інтернатах і групах подовженого дня здійснюється під безпосереднім керівництвом педагога (вчителя або вихователя), що є певною перевагою. Обов'язкове для всіх і щоденне виконання домашніх завдань виробляє звичку до систематичної самостійної навчальної праці, формує раціональні прийоми самостійної роботи. Важливо також застерігати батьків від того, щоб вони «допомагали» дітям виконуючи за них різні види домашніх навчальних завдань. Така «допомога», аж ніяк не сприяє розвитку інтелектуальних можливостей особистості і формує в дитині споживацькі настрої [1, с. 251].

Домашня навчальна діяльність учнів формує навички самостійної роботи, спостереження за об'єктами, їх детальне вивчення, пошук інформації у додаткових джерелах. Сформовані в учнів уміння і навички домашньої навчальної роботи підтримуються і удосконалюються за допомогою епізодичних виховних заходів (бесід, зборів, контролю і т.д.), які виступають в якості допоміжних педагогічних засобів.

Таким чином, домашня навчальна діяльність учнів є засобом формування самоосвітньої компетентності учнів. Продумана і організована навчально-пізнавальна діяльність учнів під час виконання домашніх завдань різного формату формує і розвиває особистість. Також перевірка домашнього завдання є важливим елементом процесу навчання та виховання. Саме за допомогою цього визначається ефективність навчання. Найбільше точно і якісно оцінювати знання учнів дозволяє різноманітність форм домашнього завдання.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Кузьмінський А.І. Технологія і техніка шкільного уроку: Навч. посіб. / А.І. Кузьмінський, С.В. Омеляненко. – К.: Знання, 2010. – 335 с.
2. Фіцула М.М. Педагогіка: Навч. посіб. Вид. 2-ге, випр., доп. – К.: Академвидав, 2007. – 560 с.
3. Чайка В. Основи дидактики [Текст]: тексти лекцій і завдання для самоконтролю: навч. посіб для студ. вищ. навч. закл. / Володимир Чайка. – Т.: [ТНПУ], 2008. - 347 с.

Опара Я.

Науковий керівник – Сеньовська Н. Л.

ВПЛИВ ЦЕРКВИ НА ВИХОВАННЯ ДІТЕЙ У СУЧАСНОМУ СУСПІЛЬСТВІ

Важливим аспектом сучасного суспільного життя є повернення до основ релігійного світогляду та традицій. Релігія виявилася неперевершеною і незмінною основою життєдіяльності більшості людей, у ній особистість знаходить універсальну систему захисту від негативних явищ суспільного та особистого життя;

Згідно зі ст. 35 Конституції України церква і релігійні організації в Україні відокремлені від держави, а школа – від церкви, що означає світський характер держави, а також світське навчання і виховання в усіх типах закладів освіти.

У декларації Генеральної Асамблеї ООН від 25 листопада 1981 р. сказано, що релігійне виховання дітей здійснюють батьки в межах родини відповідно до своїх релігійних переконань. Релігійні організації можуть вести навчання з питань релігії в місцях, пристосованих для цього.

Проблему впливу церкви на виховання дітей у сучасному суспільстві вивчав К. Ушинський. Він надавав релігійному вихованню особливого значення, ставив релігію на чолі гуманістичної освіти. На його думку, «наука вивчає тільки те, що можна збагнути, релігія спрямовує дух людини до вічного і вічно» [4, с. 305].

Мета статті – проаналізувати педагогічні функції церкви та релігії, їхній вплив на сучасне суспільство та виховання дітей і молоді.

Релігія є формою «опредмечення» віри в Бога, а тому завжди несе в собі особливості культури того народу, який її витворив. Церква є діяльним інститутом, що репрезентує, оберігає і поширює релігію, а відтак виступає «вихователем» людини впродовж усього її життя.

Як потреба віри, так і потреба релігійності в людині є вродженою – таку думку висловлював К. Ушинський [3]. Вона є виявом властивостей самої людської душі. І якщо трапляється так, що людину чи народ позбавляють можливостей відбувати звичну релігійну практику, то з часом вони витворюють для себе певну псевдорелігію, як це сталося з ідеологією за комуністичного режиму.

Вродженість релігійних потреб особливо виразно спостерігається в дітей, а тому, на думку К. Ушинського, їх (ці потреби) варто облагороджувати, розвивати, наповнювати християнським змістом. Інакше відповідне місце в душі, «яке порожнім не буває», посядуть «боги» іншого світу. Псевдорелігійне сектанство, забобони чи сатанізм з'являються там, де утворюється вакуум унаслідок того, що релігійному вихованню не приділяли уваги [3, с. 232].

Спробу конкретизувати виховні можливості релігії і церкви зробив відомий український священик і педагог о. Ю. Дзерович у своєму виступі на Першому українському педагогічному конгресі 1935 р. У своїх висловах він зазначав наступне:

1. Релігія належить до чинників виховання, що апелюють одночасно як до розуму дитини, так і до її душі. Тут гармонійно поєднуються як вербальні (раціоналістичні), так і позавербальні (містичні) канали взаємодії людини зі світом, спілкування з Богом. Ця особливість релігії робить її могутнім каталізатором розвитку душі, становлення здатності людини усвідомлювати все розумом і бачити серцем, набувати «досвіду серця».

2. Утверджуючи віру в ідеали, релігія тим самим утворює надійний фундамент моральності людини. Віруюча людина сприймає мораль для себе як імператив. Моральність, що не підтримується вірою, завжди виявляє тенденцію до релятивізму, а відтак і до занепаду.

3. Релігії, зокрема, християнські, добре адаптовані до соціального життя. Вони визнають усю систему цінностей національного виховання і можуть органічно доповнювати його.

4. Поширюючи ідеї євангельського вчення, релігія пом'якшує і гуманізує погляди людини. Вона високо ставить її гідність, обстоює рівність людей («демократизм») і рівність народів (антишовіністична спрямованість), веде до становлення демократичного світогляду.

5. Християнські релігії є виразником цілісного ідеалу виховання, яким є Христос, і цей ідеал є головною складовою національних ідеалів виховання в усіх європейських народів («Бог і Батьківщина»).

6. Виховання на засадах релігії спонукає людину покладатися на себе і виробляти в собі почуття відповідальності за себе і за інших людей. Вона виключає психологію споживацтва. Цим передбачається необхідність розвивати прагнення людини, активність її волі, здатність працювати розумом і душею. Усе це веде до формування повноцінного характеру.

7. Релігійне виховання володіє добре відпрацьованим методичним інструментарієм, що стосується виховання і душі, й тіла. Він закладений в ритуально-звичаєвих діях – як суто церковного, так і світського характеру, особливо в сфері життя сім'ї та громади [2, с. 195–197].

Вплив релігії і церкви на сучасне суспільство є важливим аспектом виховання дітей і молоді. Можна виділити декілька засобів педагогічного впливу релігії: обстановка в церкві, богослужіння і обряди, причастя, сповідь, проповідь, відпущення гріхів, благословення, заповіді. Застосовуються і засоби покарання: позбавлення благословення, спокутування гріхів, прокляття, піддання анафемі.

Методиками релігійного самовпливу і самовиховання є молитва, дотримання посту, покаяння, обітниця. Важливе значення має загальна організація релігійної діяльності: обов'язкові регулярні відвідування церкви, щоденні молитви, суворе дотримання постів, церковні свята. Виховний вплив мають релігійна музика, живопис, архітектура.

Рівень співпраці школи і церкви визначається станом духовного життя і релігійної культури того чи іншого суспільства. Ця співпраця передбачає релігійне виховання, що здійснюється як безпосередньо самою Церквою (через її пряму діяльність), так і через її вплив на сім'ю, і навіть шляхом навчання релігії в школі, зокрема, на вимогу батьків.

Але перед нами неодноразово постає питання: «Хто саме зможе донести до дітей ті сакральні істини?». В західних областях України пішли шляхом спеціальної підготовки під опікою Церкви і за участю державних органів катехитів мирян, тобто людей, які готові обрати предмет християнської етики як свою головну спеціальність. Незалежно від своєї теперішньої чи колишньої світської професії, вони повинні мати три якості:

- 1) бути дійсно віруючими;
- 2) володіти належним рівнем ерудованості;
- 3) тобто мати в душі «іскру Божу».

У межах підготовки катехитів-мирян слухачі повинні пройти і певний курс психології та педагогіки, що є загальною умовою роботи в школі.

Разом із тим, постає кілька застережень стосовно викладання основ релігії у школі. Недопустимо нав'язувати її силою. Дитина має право за порадою батьків вивчати або не вивчати цей предмет. Ніхто не має права змушувати дитину вірити, але водночас ніхто не може заборонити їй пізнавати засади релігії. Потенційні виховні можливості церкви та її реальний виховний вплив потребують їх врахування і тісних взаємозв'язків цього суспільного інституту з іншими виховними інституціями.

Таким чином, вплив релігії на організацію суспільства цілком закономірний. У сучасних умовах доцільно використовувати духовний потенціал релігії з метою поліпшення морально-психологічного клімату у підростаючого покоління та молоді. Незважаючи на різний, найчастіше невисокий ступінь вираження релігійних почуттів, поверхневе знання основ віровчення і низьку культову активність, багато хто з молоді відносить себе до числа віруючих. І цю обставину необхідно враховувати при організації і проведенні суспільно-просвітницької підготовки.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Вишневський О. Теоретичні основи сучасної української педагогіки / О. Вишневський. – Дрогобич: Коло, 2006. – 326 с.
2. Перший Український педагогічний конгрес 1935. – Львів: Наклад т-ва «Рідна школа», 1938. – 252 с.
3. Ушинський К. Д. Твори: в 6 т. / К. Д. Ушинський. – К.: Рад. школа, 1952. – Т.4: – Людина як предмет виховання. – 518 с.

Панчук В.

Науковий керівник – Сеньовська Н. Л.

ІГРОВІ ТЕХНОЛОГІЇ НАВЧАННЯ

Розвиток та оновлення шкільної освіти в Україні характеризується розвитком інновацій. Постійно здійснюється пошук ефективних навчальних технологій. Термін «інновація» – це оновлення, а «технологія» – новітній засіб навчання. Отже, «інноваційні технології» – це цілеспрямований набір прийомів, методів, засобів навчальної діяльності, що спрямований на досягнення результату.

Суттєвими ознаками нових навчальних технологій є багатоваріативність способів досягнення результату, уміння організувати навчання на різних рівнях складності, використання усіх можливих засобів навчання.

Аби навчальний процес зацікавлював потрібно шукати нові підходи і методи у вивченні матеріалу, перевага має надаватися тим прийомам навчальної діяльності, які оптимальні для певного віку. Серед нестандартних методів навчання особливе місце займає гра.

Мета статті – обґрунтувати важливість ігрових технологій навчання та охарактеризувати їх класифікацію.

Основою ігрової технології є *педагогічна гра*. Поняття «гра» має досить широкий спектр визначень. Енциклопедія з педагогіки трактує: «Гра – засіб фізичного, розумового, морального виховання дітей» [3, с. 137].

Історія розвитку гри пов'язана з далеким минулим людства, тоді праця була невід'ємним компонентом гри. Форма і зміст гри постійно перебував у русі, ми не можемо дати конкретної дати виникнення гри, тому що їй стільки років, як усьому людству. До гри звертались видатні педагоги, зокрема К. Д. Ушинський та А. С.Макаренко.

Не вся ігрова діяльність може бути корисною та ефективною. Лише дидактичне її використання дає змогу вважати гру ефективним методом навчання дітей. Усі види ігрової діяльності повинні відповідати дидактичним і методичним принципам:

- доступності;
- новизни;
- зростання складності з кожним етапом;
- урахування вікових особливостей;
- зв'язку з іншими видами роботи на уроці.

Гра – це не лише спосіб відпочити чи побайдикувати, це вогник, який розпалює в дітей цікавість, інтерес, допитливість, збагачує словниковий запас, а ще у грі дитина має право на помилку і це є дуже важливим аспектом у формуванні психіки учнів, у впливі на них. Це один із найсильніших виховних впливів суспільства на розвиток дитини, спосіб зробити серйозну, надокучливу роботу цікавою та захоплюючою.

У грі виявляються різні сторони дитячої особистості, формується характер, творча індивідуальність. Головною особливістю є наявність уявної ситуації в якій школяр бере участь. Але примушувати недоцільно, адже гра має бути вільною.

Ігри класифікуються за:

- 1) характером педагогічного процесу (навчальні; пізнавальні; репродуктивні; комунікативні;
- 2) предметною сферою (математичні, музикальні, трудові, фізкультурні, суспільствознавчі [4, с. 24].

Також ігри поділяють на види:

1. *Творчі, або сюжетно-рольові* – такий вид ігор створюють учні за деякою допомогою вчителя. Це ігри на сюжети із життя дітей, професійні сюжети, ігри на героїко-романтичні сюжети, ігри на сюжети із книг.

2. *Рухливі ігри* – це найбільш доступні ігри для дітей. Вони не потребують спеціальної фізичної підготовки. Такі ігри вимагають від гравців активних рухливих дій, які спрямовані на досягнення поставленої мети.

3. *Дидактичні ігри* – розвивають пізнавальну діяльність дітей, вони сприяють кращому запам'ятовуванню вивченого матеріалу. Таких ігор налічують понад 500. Наприклад: словесні ігри, ігри мандрівки, доручення, бесіди, настільно-друковані ігри та ін..

4. *Комп'ютерні ігри* – мають перевагу над іншими видами, бо вони наочно демонструють вирішення того чи іншого завдання. Але такі ігри мають бути лише позитивно налаштовані, не можна давати дітям ігри жорстокі, насильницькі, які б розрушували їхню психіку.

5. *Ігри-посібники* – це тематичні ігри «Що?Де?Коли», шашки, шахи, лото. Такі ігри сприяють розширенню світогляду дітей, розвивають кмітливість, увагу, орієнтування [2, с. 21–22].

Гра – це метод соціалізації учнів, тому що у процесі ігрової діяльності в дітей виробляється звичка самостійно думати, зосереджуватися. До гри залучаються навіть найпасивніші діти, яким нічого не цікаво. А. С. Макаренко вважав гру найефективнішим засобом фізичного виховання.

Гра за своїм призначенням має давати бажані результати, а для цього потрібно ефективно нею